

GAIÁS
CIDADE DA
CULTURA

**MEMORIA DA
CIDADE DA
CULTURA DE
GALICIA**

ANO 2016

**MEMORIA DA
CIDADE DA
CULTURA DE
GALICIA**

ANO 2016

01
EXPOSICIÓNS 7

02
MÚSICA E ESCENA 11

03
EN FAMILIA 16

04
LETRAS E PENSAMENTO 22

05
INTERCAMBIO 24

06
AULA GAIÁS 29

07
VISITAR 31

08
CENTRO DE EMPRENDEMENTO CREATIVO DE GALICIA 35

GAIÁS
CIDADE DA
CULTURA

A

Cidade da Cultura de Galicia desenvolve unha programación estable de actividades culturais, exposicións, eventos, conferencias e congresos, obradoiros e espectáculos familiares etc., xestionada a través da Fundación Cidade da Cultura de Galicia, na que, ademais da Xunta de Galicia, están integradas empresas e entidades como Abanca, Inditex, Inveravante, Gas Natural Fenosa, Fundación Barrié, Banco Sabadell Gallego, Coren, Campo, Gadis, Grupo Nosa Terra 21, Astillero Barreras, Estrella Galicia, R e Monbus.

Para avanzar cara a súa consolidación como centro de referencia da actividade cultural no noso país, o programa da Cidade da Cultura de Galicia no Museo Centro Gaiás, no CINC, na Biblioteca e Arquivo de Galicia, na Praza Exterior ou mesmo na Cantina incorporou as súas propostas aos novos espazos exteriores do Bosque de Galicia, o Xardín Literario e o Parque do Lago.

En 2016, a Cidade da Cultura de Galicia, a través do departamento de Acción Cultural, organizou 149 actividades culturais ás que asistiron máis de 149.000 persoas.

Na acción cultural exterior, a Cidade da Cultura vén apostando polas redes de intercambio creativo e do coñecemento, como o *Encuentro de artistas novos* en Arxentina ou a exposición de José Suárez en itinerancia, que viaxou a Madrid, Buenos Aires e Montevideo durante o 2016.

O apoio ao emprendemento no ámbito cultural e tecnolóxico ampliou-se en 2016 no Centro de Emprendemento Creativo de Galicia, con formación e titoría de emprendedores e a incorporación de novos proxectos empresariais.

01 Exposicións

EXPOSICIÓN

José Suárez. Uns ollos vivos que pensan

DATAS: do 13 de novembro de 2015 ao 27 de marzo de 2016

ESPAGO: Museo Centro Gaiás

ASISTENTES: 10.851 persoas no ano 2016

COMISARIOS: Xosé Luís Suárez Canal e Manuel Sendón

DESEÑO DA MONTAXE: Alfonso Penela

A personalidade do galego José Suárez (Allariz, 1902 - A Guarda, 1974) é singular dentro da historia da fotografía española. Posuidor dunha nova ollada nunha época marcada pola visión costumista, e dunha sólida formación intelectual, a figura de José Suárez é tan novidosa como descoñecida para o gran público. O Museo Centro Gaiás pretendeu, a través desta mostra, recuperar unha figura clave da fotografía do século XX e reivindicar a cultura galega máis alá das nosas fronteiras.

Nun momento no que se están a reformular as bases para a historia da fotografía, o Museo Centro Gaiás considerou imprescindible mostrar a obra de José Suárez dun modo amplo e itinerante, incluíndo, por primeira vez, o material recuperado recentemente en Venezuela. A exposición recolleu unha selección de imaxes das súas diferentes series fotográficas, así como publicacións, diarios persoais, cartas, catálogos, obxectos persoais e toda clase de elementos que permiten situar a súa obra no contexto no que foi realizada.

O catálogo da mostra, cun total de 464 páxinas, tivo unha tiraxe de 1.000 exemplares trilingües (galego/castelán/inglés) e contou con textos de Manuel Sendón, Xosé Luís Suárez Canal, Juan Manuel Bonet e Alberto Martín.

A exposición tamén estivo en itinerancia este ano en Madrid, Buenos Aires e Montevideo; en 2017 poderá visitarse no Instituto Cervantes de París.

Con-Fío en Galicia. Vestir Galicia, vestir o mundo

DATAS: do 11 de marzo ao 11 de setembro de 2016

ESPAZO: 1º e 2º andar, Museo Centro Gaiás

ASISTENTES: 30.187 persoas

COMISARIO: Miguel Anxo Seixas Seoane

DESEÑO DA MONTAXE: Pepe Barro en colaboración con Oja Arquitectura, Olivia Fernández Feijoo e Francisco Javier Rodríguez García.

A Cidade da Cultura de Galicia converteuse nunha pasarela de moda na que se mostrou o peso do téxtil galego no mundo a través desta exposición, unha homenaxe a un sector que conseguiu situar Galicia nun lugar de referencia no panorama internacional.

Cun total de 300 pezas, a mostra ofreceu un percorrido por un sector estratéxico, constituído por 300 empresas que dan emprego a unhas 13.000 persoas e que representan o 6,5% da riqueza da comunidade. Uns 100 looks singulares da moda feita en Galicia, reinterpretacións contemporáneas de indumentarias históricas, valiosas coleccións privadas e unha selección de material fotográfico e audiovisual guiaron o visitante polos fitos máis destacados da nosa historia téxtil.

A mostra puxo o foco en momentos claves do noso sector téxtil: a eclosión que se viviu nos anos oitenta en Galicia coa famosa *La arruga es bella*

de Adolfo Domínguez; as creacións de Roberto Verino, Antonio Pernas ou o grupo Galicia Moda (Gene Cabaleiro, Florentino, Caramelo, María Moreira, María Mariño...); e o fenómeno Inditex, hoxe primeiro grupo téxtil do mundo. Xunto a eles, destacados valores do deseño actual como Sara Coleman, Eva Soto ou José Castro, que visten a iconas como Lady Gaga ou as protagonistas de *Sexo en Nova York*.

O catálogo da mostra, cun total de 358 páxinas, tivo unha tiraxe de 800 exemplares (galego/castelán e inglés) e contou con textos de Juan M. Monterroso Montero, Lola Dopico Aneiros, Belén Sáenz Chas, Pegerto Saavedra Fernández ou Manuel Rodríguez Calviño.

Quefaceres e equilibrio de Sonia Navarro

DATAS: do 2 de xuño ao 21 de agosto de 2016

ESPAZO: Torres Hejduk

COMISARIA: Susana González

Coa costura como motivación de toda a súa carreira artística, Sonia Navarro propuxo, no marco da exposición *Con-Fío en Galicia*, esta intervención, unha proposta plástica intimamente vencellada á tradición familiar dos oficios femininos que xirou arredor do papel social da muller e da costura como símbolo de resistencia.

Coa súa acción-proceso, Navarro afrontou a costura como un acto de curación e como punto de encontro para a reconstrución da memoria, apelando tamén no seu discurso argumental á tradición téxtil no ámbito doméstico e á reivindicación da muller como peza fundamental da estrutura familiar. Sonia Navarro reflexionou sobre os estereotipos no papel social de muller, potenciando a capacidade crítica desta proposta pensada para a Cidade da Cultura.

Rostros do país de Xurxo Lobato

DATAS: do 15 de xullo ao 18 de setembro de 2016

ESPAZO: Biblioteca e Arquivo de Galicia

ASISTENTES: 12.160 persoas

O fotógrafo galego Xurxo Lobato presentou nesta exposición un retrato colectivo de Galicia a través de 70 fotografías de gran formato, especialmente realizadas para este proxecto; máis unha instalación complementaria formada por máis de 1.443 pequenos retratos, algúns feitos polo propio fotógrafo e outros enviados nun proceso colaborativo, que conformaron un mapa xigante de Galicia.

A escolma permitiu compoñer unha visión inspiradora de Galicia, onde mulleres e homes que alcanzaron metas salientables na cultura, na ciencia, na empresa ou no deporte comparten protagonismo con persoas

anónimas que simbolizan os milleiros de galegos e galegas que fan medrar día a día este territorio. Unha radiografía da Galicia actual segundo a mirada do fotoxornalista galego Xurxo Lobato.

Homo Ludens

DATAS: do 1 de setembro ao 27 de novembro de 2016

ESPAZO: Torres Hejduk

Da autoría de Miguel Ángel Benjumea e Román Corbato, esta intervención foi o proxecto gañador da III Convocatoria de Intervencións Artísticas nas Torres Hejduk, certame organizado pola Fundación Cidade da Cultura de Galicia e aberto a todos os participantes do V Encontro de artistas novos.

Os artistas converteron as Torres Hejduk nun lugar propicio para o acontecemento lúdico, revelando dinámicas relacionais e reinventando o seu interior nun espazo propiciatorio de situacións. Unha intervención in situ que se abre cara a formas novas de concibir as relacións co medio natural, a través de territorios de aire que apelan ás marxes e confins do lecer, transformando as torres nun espazo colectivo temporal.

Camilo José Cela (1916-2016). O centenario dun Nobel. Un libro e toda a soidade

DATAS: do 18 de novembro de 2016 ao 19 de febreiro de 2017

ESPAZO: 3º andar, Museo Centro Gaiás

COMISARIO: Adolfo Sotelo Vázquez

DESEÑO DA MONTAXE: Marta Villar Sanjurjo

ASISTENTES: 3.234 persoas

A mostra chegou á terra natal do escritor despois do éxito do seu paso pola Biblioteca Nacional de España. Comisariada por un dos maiores especialistas na obra de Cela, a exposición conforma un retrato poliédrico do Nobel, amosando a súa actividade non só como novelista, senón tamén como xornalista, editor, dramaturgo, actor, pintor ou coleccionista, nun intento de achegarlle ao visitante a potencia creativa do autor.

Un total de 600 pezas, entre as que salientan manuscritos e primeiras edicións das novelas que o fixeron merecedor do Nobel, do Cervantes, do Príncipe de Asturias e de decenas de galardóns. A mostra presenta tamén unha escolla de obxectos persoais que permiten explorar o universo psicolóxico do novelista, dando testemuña das súas ricas relacións persoais e da súa actividade como editor e activista cultural. O percorrido complétese con curiosidades, como fragmentos de películas nas que traballou e información sobre as súas numerosas coleccións.

Nesta exposición a Cidade da Cultura colaborou coa Fundación Pública Galega Camilo José Cela e con Acción Cultural Española.

02 Música e escena

MÚSICA &
ESCENA

Escenas do cambio. Festival de inverno de teatro, danza e arte en acción

DATAS: do 28 de xaneiro ao 13 de febreiro de 2016

ESPAZO: Museo Centro Gaiás

NÚMERO DE ACTIVIDADES: 29

ASISTENTES: 3.063 persoas

Con esta actividade, o Museo Centro Gaiás volveu abrir as portas á creación escénica contemporánea. Baixo a dirección artística de Pablo Fidalgo o festival contou con máis de 20 propostas diferentes con creadores (autores, intérpretes e coreógrafos) de gran relevancia no panorama internacional contemporáneo, como Jérôme Bell ou Joana Craveiro. Ademais, o festival permitiu poñer o foco sobre o traballo de artistas galegos que están a construír unha carreira artística sólida fóra da nosa comunidade, como a bailarina Janet Novás, a quen se lle dedicou unha pequena retrospectiva. Rendéuselle tamén unha homenaxe a unha das obras clave da literatura galega: *Os Eidos*, de Uxío Novoneyra.

Esta segunda edición reuniu na Cidade da Cultura unha vintena de programadores de festivais e teatros nacionais e internacionais, como o Festival Materiais Diversos de Minde (Portugal), o Teatro Rivoli do Porto (Portugal), MS Scène Nationale de Montbéliard (Francia), Marche Teatro de Ancona (Italia), o Festival BAD de Bilbao, o Festival TNT de Tarrassa, o Centro Párraga de Murcia, o Centro de Ciencias Humanas y Sociales del CSIC en Madrid ou El Graner de Barcelona.

O festival foi presentado polo seu director no marco da Feira Internacional do Libro de Buenos Aires, que contou coa cidade de Santiago de Compostela como convidada especial.

PROGRAMA

- xov. 28: 18.30 h *Tijuana (La democracia en México 1965-2015)*. Lagartijas Tiradas al Sol. 20.30 h *Jaguar*. Marlene Monteiro Freitas. 20.30 h *Europa na casa*. Rimini Protokoll.
- ven. 29: 20.30 h *Don Juan*. Voadora.
- sáb. 30: 18.30 h *Archive*. Arkadi Zaides. 20.30 h *Cédric Andrieux*. Jérôme Bell. 20.30 h *Europa na casa*. Rimini Protokoll.
- dom. 31: 18.15 h *Veronique Doisneau*. Jérôme Bell. 20.30 h *Europa na casa*. Rimini Protokoll.
- lun. 1: 20.30 h *Europa na casa*. Rimini Protokoll.
- mar. 2: 20.30 h *Europa na casa*. Rimini Protokoll.
- mér. 3: 18.30 h *Um museu vivo de memórias pequenas e esquecidas*. Joana Craveiro/Teatro do Vestido. 20.30 h *Europa na casa*. Rimini Protokoll.
- xov. 4: 16.30 h *¿De qué otra cosa podríamos hablar?* Areta Bolado, Carolina Fernández, Diana Mera e Tito Asorey. 18.30 h *Ensaio amor*. Nuria Sotelo. 20.30 h *Insulto ao público*. Uxía Vaello e Borja Fernández. 20.30 h *Europa na casa*. Rimini Protokoll.
- ven. 5: 16.30 h *¿De qué otra cosa podríamos hablar?* Areta Bolado, Carolina Fernández, Diana Mera e Tito Asorey. 18.30 h *Barrunto*. Patricia Caballero. 20.30 h *Mordedores*. Lucía Russo e Marcela Levi. 20.30 h *Europa na casa*. Rimini Protokoll.
- sáb. 6: 18.30 h *In-Organic*. Marcela Levi. 20.30 h 55. Radouan Mriziga. 20.30 h *Europa na casa*. Rimini Protokoll.
- dom. 7: 16.00 h *Ler e bailar*. Os Eidos. Idoia Zabaleta. 18.30 h *Le Cargo*. Faustin Linyekula. 20.30 h *Ottof*. Bouchra Ouizguen/Compagnie O. 20.30 h *Europa na casa*. Rimini Protokoll.

- xov. 11: 18.30 h *Cara Pintada*. Janet Novás. 20.30 h *Altered natives Say Yes To Another Excess* - TWERK. Cecilia Bengolea e François Chaignaud.
- ven. 12: 18.30 h *Who will save me today?* Janet Novás.
- sáb. 13: 18.30 h *Si pudiera hablar de esto no haría esto*. Janet Novás. 20.30 h *Afectos*. Rocío Molina e Rosario La Tremendita.

Orquestra de Jazz de Galicia. Día da Música

DATAS: 18 de xuño de 2016

ESPAZO: Museo Centro Gaiás

ASISTENTES: 400 persoas

A Cidade da Cultura celebrou o Día da Música reunindo nun mesmo concerto música tradicional e contemporánea coa Orquestra de Jazz de Galicia (Premio Martín Códax da Música 2016 ao mellor proxecto galego de jazz e músicas improvisadas), que interpretou no Museo Centro Gaiás os temas do seu primeiro traballo discográfico, *Fame*.

Formada por algúns dos máis importantes músicos da escena galega actual nos eidos do jazz, da música sinfónica e da música tradicional, a Orquestra de Jazz de Galicia, da man dos directores Roberto Somoza e Pedro Lamas, trouxo ao Gaiás temas populares galegos de tradición oral e que dialogaron sobre o escenario coa música improvisada contemporánea. Unha das xoias das que o público puido gozar foi *O toque de chifre de Faramontaos*, rexistrada en 1952 polo musicólogo estadounidense Alan Lomax nunha aldea de Ourense e que Miles Davis e Gil Evans converteron na mundialmente coñecida *The Pan Piper*.

Atardecer no Gaiás

DATAS: do 7 de xullo ao 27 de agosto de 2016

ESPAZO: Praza Exterior da Cidade da Cultura

NÚMERO DE ACTIVIDADES: 22

ASISTENTES: 8.700 persoas

Música, solpor e unha atmosfera única. O ciclo, que se celebra os xoves, venres e sábados dos meses de xullo e agosto, púxolles banda sonora ás tardiñas do verán. A praza central converteuse no escenario dun total de 22 actuacións en pequeno formato con grandes nomes galegos, nacionais e internacionais, como Mc Enroe, Novedades Carminha, Alondra Bentley, Bifannah, Selvática, Marc Jonson con Ramirez Exposure e Skylar, Papaya, Orquestra de Cámara Galega, Os Amigos dos Músicos, La Familia del Árbol, Chancha Vía Circuito, Noiserv, Cuerpo Astral, Mucho, The Limboos, Diola e Kill Kill, The Soul Jacket e os grupos gañadores do Xuventude Crea (Diariodeverano e Fripp & Kitte).

I Festival de Bandas Infantís e Xuvenís

DATAS: 10 de xullo de 2016

ESPAZO: Praza Exterior da Cidade da Cultura

ASISTENTES: 1.800 persoas

A Cidade da Cultura acolleu o 10 de xullo o I Festival de Bandas Infantís e Xuvenís de Galicia, no que un total de 12 formacións interpretaron o repertorio elixido para a ocasión. O festival rematou cunha actuación conxunta de todas as agrupacións, que interpretaron sobre o escenario da praza central o himno galego.

O I Festival de Bandas Infantís e Xuvenís de Galicia, organizado pola Federación Galega de Bandas de Música Populares en colaboración coa

Consellería de Cultura, Educación e Ordenación Universitaria da Xunta de Galicia, naceu para dar a coñecer o traballo das formacións máis novas das bandas de música galegas, ao tempo que se fomenta unha xornada de convivencia entre os seus compoñentes, que veñen de toda a xeografía galega co nexo común do seu amor pola música.

As bandas participantes foron: Banda Infantil da Unión Cultural de Campo Lameiro, Banda Xuvenil da Unión Musical Ponteledesma, Banda da Escola da Agrupación Musical do Rosal, Banda Xuvenil da Banda Artística de Merza, Xoven Banda Municipal de Valga, Banda Xuvenil da Cultural de Teo, Banda Infantil da Agrupación Musical de Vincios, Banda Infantil e Xuvenil de Antas de Ulla, Banda Xuvenil de Santa Cruz de Ribadulla, Banda da Escola de Música de Valladares, Sons e Soños (Rábade-Begonte-Outeiro) e Banda de Música de Visantoña.

Magosto no Gaiás

DATA: 19 de novembro de 2016

ESPAZO: Planta -1 do Museo Centro Gaiás

ASISTENTES: 300 persoas

Boa música e castañas. Estes volveron ser os ingredientes do *Magosto no Gaiás* deste ano, con degustación de tapas e concerto de Caxade.

Os cociñeiros Kike Piñeiro e Eloy Cancela, do restaurante A Horta do Obradoiro, e Manel Oliveira, da Tapería Castelao, elaboraron en directo, en colaboración coa IXP Castaña de Galicia, diferentes tapas con este produto como elemento principal. Tras a degustación, Caxade presentou o seu segundo traballo, *E isto é o amor*, unha proposta indie-folk —elegante, modesta e sinxela—, do seu surrealismo posmodernista e do seu discurso reivindicativo, metafórico e irónico.

03 En familia

EN
FAMILIA

Nadal no Gaiás 2015-2016. *Canciós por regalos*

DATA: 2 de xaneiro de 2016
 ESPAZO: Planta -1 do Museo Centro Gaiás
 ASISTENTES: 620 persoas

Levar un regalo, gozar da música e facer feliz un neno. Da man de Ernie Producciones, en xaneiro volveu ao Gaiás *Canciós por regalos*, onde os máis pequenos puideron achegarse ao mellor pop do momento xunto aos seus pais a cambio dunha entrada simbólica. As actuacións correron a cargo de Furious Monkey House, Eladio Santos e Sleeping Cat, que presentaron actuacións cheas de chiscadelas ao público infantil.

Nexos Infantil

DATAS: de xaneiro a decembro de 2016
 ESPAZO: Biblioteca e Arquivo de Galicia
 NÚMERO DE ACTIVIDADES: 5
 ASISTENTES: 230 persoas

As actividades de Nexos Infantil concíbense como exercicios de achegamento ás liñas de creación e conceptuais das temáticas que se tratan nas sesións adultas do ciclo Nexos, desde unha ollada infantil. O obxectivo é introducir a relación entre a literatura, as artes e os diferentes aspectos da vida que se inclúen no ciclo, transmitindo a idea de que a tra-

vés da cultura e da expresión artística podemos entender a realidade, transformala e melloralala. Tratáronse as seguintes temáticas: *Do realismo no cine ao xénero documental* (16 de xaneiro), *Novísimas miradas na arquitectura galega* (20 de febreiro), *Últimos días con Shakespeare e Cervantes* (23 de abril), *O turismo: entre o parque de atraccións e as invasións bárbaras* (28 de maio) e *Do Marqués de Bradomín a Max Estrella: Imaxes dun Aristócrata* (17 de decembro).

Findes na balea

DATAS: do 21 de novembro de 2015 ao 6 de marzo de 2016

ESPAZO: Aula Didáctica do Museo Centro Gaiás

NÚMERO DE ACTIVIDADES: 11

ASISTENTES: 359 persoas

A Cidade da Cultura convidou a nenos e nenas a subir ao Gaiás durante as fins de semana e converterse en grandes artistas. Co programa lúdico Findes na balea, as cativas e cativos puideron experimentar coa fotografía mentres que os maiores tiñan a oportunidade de achegarse á mostra da Cidade da Cultura José Suárez. *Uns ollos vivos que pensan*, que percorreu a vida e a obra do fotógrafo galego.

Os sábados, os nenos e as nenas tiveron a oportunidade de achegarse á fotografía, coñecer a súa historia e experimentar coas diferentes técnicas na ludoteca. Os domingos, Findes na balea ofreceu obradoiros fotográficos nos que as imaxes de José Suárez foron fonte de inspiración artística.

Baile de Entroido

DATA: 8 de febreiro de 2016

ESPAZO: Salón de Convencións do CINC

ASISTENTES: 300 persoas

Coincidindo co inicio do novo ano chinés, a Cidade da Cultura aproveitou o *Baile de Entroido* para renderlle unha homenaxe a esta cultura. Houbo unha representación da danza do león, baile habitual nos festexos da celebración do novo ano en China e nas réplicas que se celebran en todo o mundo, con músicos en directo que acompañaron os catro acróbatas que executaron a danza baixo dúas estruturas en forma de leóns, movéndose entre o público para repartir sorte. O *Baile de Entroido* chinés contou coa música en directo da banda para nenos A Gramola Gominola, que fixo un repaso pola historia da música moderna, do punk, heavy metal, pop, blues, ao reggae e ao rock.

Báilalle á primavera

DATA: 29 de abril de 2016

ESPAZO: Planta -1 do Museo Centro Gaiás

ASISTENTES: 275 persoas

A Cidade da Cultura convidou os visitantes a recibir a primavera bailando. Coincidindo co Día Internacional da Danza, o Museo Centro Gaiás vestíuse de cores para vivir unha tarde chea de música e baile. A celebración comezou cun obradoiro de balde no que aprender a bailar danzas galego-portuguesas e continuou co concerto de Pesdelán. Coas súas actuacións, Pesdelán pretende recuperar o espírito das festas e integrar todas as persoas sen importar a súa idade, condición física ou experiencia, mediante a aprendizaxe de bailes e xogos sinxelos.

Día dos Museos

DATA: 21 de maio de 2016

ESPAZO: Museo Centro Gaiás

NÚMERO DE ACTIVIDADES: 11

ASISTENTES: 656 persoas

A Cidade da Cultura celebrou o sábado 21 de maio o Día Internacional dos Museos cun programa de actividades arredor do mundo da moda, o téxtil e a arte, pensado para gozar en familia. Baixo o lema *Museos e paisaxes culturais* e no marco da exposición *Con-Fío en Galicia*, a Cidade da Cultura convidou os visitantes a aproximarse á cultura galega a partir da moda e o téxtil nunha xornada dedicada á creatividade e á tradición.

Así, o Museo Centro Gaiás ofreceu a posibilidade de ser artista por un día e fabricar un tecido colectivo, coñecer de primeira man o proceso tradicional da elaboración do liño ou a la, descubrir de onde vén a seda, facer da roupa usada unha obra de arte, participar nunha ilustración xigante, divertirse cos contos de Montse Rivera ou elaborar as prendas do futuro.

Deseños minúsculos, valores maiúsculos

DATA: martes 5, 12, 19 e 26 de xullo de 2016

ESPAZO: Museo Centro Gaiás

NÚMERO DE ACTIVIDADES: 4

ASISTENTES: 120 persoas

A Cidade da Cultura levou a cabo todos os martes do mes de xullo un laboratorio de creatividade para os máis pequenos. Foi a través dos obradoiros *Deseños minúsculos, valores maiúsculos*, cos que se buscou potenciar a curiosidade das nenas e nenos polo deseño, estimular o seu talento creativo e sacar a relucir as súas aptitudes artísticas da man de destacados profesionais da ilustración, a artesanía, a moda e o deseño.

Os obradoiros foron conducidos por Lois Guillán, creador da firma Cucuducho, e desenvolvéronse en catro sesións individuais artelladas arredor da exposición *Con-Fío en Galicia: Debuxar* (co ilustrador Carlos Arrojo), *Argallar* (coa deseñadora industrial Beatriz Lema), *Enredar* (coa artesá Idoia Cuesta) e *Artellar* (coa deseñadora de moda Sara Coleman).

Cidade imaxinaria

DATA: 20 de agosto de 2016

ESPAZO: Praza Exterior da Cidade da Cultura

NÚMERO DE ACTIVIDADES: 21

ASISTENTES: 10.500 persoas

Equilibristas, pallasos, malabaristas e personaxes do máis curioso déronse cita o sábado 20 de agosto, día no que o Gaiás volveu converterse nunha *Cidade imaxinaria*. Todo un día cheo de espectáculos, xogos e obradoiros ao aire libre para toda a familia, dedicado ao mundo da maxia, o teatro e o xogo nun ambiente cheo de cor, humor e música no que gozaron grandes e pequenos.

A programación contou cos seguintes espectáculos fixos e itinerantes: *Bambalas*, *Cabaret Elegance*, *Oopart*, *Impreuna*, *Flashmob Dance Bollywood*, *Pete&Pat*, *Traps*, *Os Bregadiers* e *Bangaluru*. Ademais, realizáronse os seguintes xogos e obradoiros: *Garabato de bicicletas*, *Trans Ludo Express*, *Corazón xigante*, *A Berdinguette*, *Illote dos cativos*, *Macroxincana Con-Fío en Galicia*, e *Escola de circo en familia*.

Safari de outono

DATA: 24 de setembro de 2016

ESPAZO: Bosque de Galicia e Salón de Convencións CINC

NÚMERO DE ACTIVIDADES: 2

ASISTENTES: 300 persoas

A Cidade da Cultura deulle a benvida ao outono coa celebración dunha xornada para toda a familia na que explorar o Bosque de Galicia para despois bailar ao son dos ukeleles da Ukestra do Medio. A xornada arrancou co *Safari verde*, unha xincana coa que descubrir a flora do Bosque de Galicia, para compartir despois o *Pícnic musical* no edificio CINC, no que os músicos da Ukestra do Medio amenizaron a merenda dos máis pequenos cos seus ukeleles e con clásicos do rock, country, swing, pop, cancións tradicionais galegas, fados, cumbias, tangos e bossanovas.

Un magosto de medo

DATA: 5 de novembro de 2016

ESPAZO: Hall de Tirantes e Cantina do Museo Centro Gaiás

ASISTENTES: 120 persoas

O Museo Centro Gaiás acolleu *Un magoso de medo*, no que os participantes elaboraron o tradicional rosario de zonchos, o colar de castañas cocidas típico do Día de Defuntos. E antes de comezar coa contada de medo, centrada no outono, o Samaín, a noite de Defuntos, e a Santa Compañía, nenos e maiores tisonaron a cara tal e como manda a tradición dos magostos. A narradora Raquel Queizás encargouse de descubririlles aos participantes contos tradicionais, lendas de cada recuncho do país, adaptacións de contos de autor e historias propias nas que todos foron protagonistas.

Compostela ilustrada

DATA: 12 de novembro de 2016

ESPAZO: Sala Seminarios do Museo Centro Gaiás e exteriores da Cidade da Cultura de Galicia

ASISTENTES: 40 persoas

O I Encontro Internacional de Cadernos de Viaxe Compostela Ilustrada trouxo á Cidade da Cultura o ilustrador gaditano Joaquín González Dorao, quen lles aprendeu aos asistentes como enfrontarse a un caderno en branco para debuxar, propoñéndolles deixarse levar polas formas dos edificios da Cidade da Cultura —liñas curvas, dobres alturas, fiestras infinitas, ausencia de cor, natureza, paisaxe, vistas da cidade...— a través da técnica deste prestixioso debuxante para lograr reproducir de maneira sinxela o complexo deseño polo arquitecto Peter Einsenman.

Nadal no Gaiás

DATAS: do 23 ao 30 de decembro de 2016

ESPAZO: Planta -1 Museo Centro Gaiás

ASISTENTES: 732 persoas

A Cidade da Cultura ofreceu un programa de actividades para pasar o Nadal en familia rodeados de música, creatividade e diversión. O programa musical comezou o 23 de decembro con *El sastrecillo valiente*, un clásico dos hermanos Grimm convertido nun espectáculo musical para monicreques, ofrecendo unha versión contemporánea dun conto de sempre. O ritmo continuou o 28 de decembro co serán *Nadal rock*, velada musical na que grandes e pequenos aprenderon a mover as cadeiras ao ritmo do rock and roll e gozaron cos temas interpretados por unha das bandas rockabilly con máis sonda de Galicia: Mad Martin & The Blue Christmas Combo. Organizáronse tamén visitas familiares á exposición *Camilo José Cela (1916-2016). O centenario dun Nobel. Un libro e toda a soidade* con percorridos adaptados para grandes e pequenos. E, como cada ano, a Cidade da Cultura tamén convocou o Concurso de postais.

04 Letras e Pensamento

LETRAS
& PENSAMENTO

Nexos

DATAS: de xaneiro a decembro de 2016

ESPAZO: Biblioteca e Arquivo de Galicia

NÚMERO DE ACTIVIDADES: 5

ASISTENTES: 600 persoas

O ciclo de cultura contemporánea Nexos regresou en xaneiro de 2016 da man de Marcos Lorenzo, propoñendo un diálogo entre temáticas tan variadas como o cinema documental, a arquitectura, a historia da literatura e o turismo. Nestas sesións combináronse relatorios a cargo de destacados expertos con actuacións artísticas sorprendentes, nas que non faltaron estreas de espectáculos creados en exclusiva para o ciclo.

- 16 de xaneiro: *Do realismo no cine ao xénero documental*. Con Gracia Querejeta e a proxección das curtametraxes documentais: *Galicia*, peza de Carlos Velo, e *Ser e voltar*, de Xacio Baño.
- 20 de febreiro: *Novísimas miradas na arquitectura galega*. Coas relatoras Guadalupe Piñera e Elisabeth Abalo, e o espectáculo poético-musical *O lugar que non hai*, composto en exclusiva para Nexos polo pianista Pablo Seoane e o poeta Estevo Creus.
- 23 de abril: *Últimos días con Shakespeare e Cervantes*. Co relator Ignacio Vidal-Folch e o concerto *Músicas arredor de Cervantes e Shakespeare* a cargo do Grupo 1500 de Música Antiga.
- 28 de maio: *O turismo: entre o parque de atraccións e as invasións bárbaras*. Co relator Lluís Bonet e o teatro cómico da man de Mofa e Befá.
- 17 de decembro: *Do Marqués de Bradomín a Max Estrella: Imaxes dun Aristócrata*. Coa relatora Dianella Gambini e o concerto *Fake*, inspirado no ensaio de Valle-Inclán *La lámpara maravillosa*, a cargo de Pablo Seoane e Saúl Puga.

Verso busca voz. Día das Letras Galegas

DATA: 17 de maio de 2016

ESPAZO: Sala Eisenman

NÚMERO DE ACTIVIDADES: 2

ASISTENTES: 98

A Cidade da Cultura celebrou o Día das Letras Galegas rendéndolle homenaxe a Manuel María a través dun espectáculo multimedia que incluíu versos, vídeo-creación e música en directo. Un recital colectivo no que, ademais de poñerlles voz aos poemas preferidos de Manuel María, se puido gozar en directo coas improvisacións sonoras de Koroiev (Roberto Castelleiro) e as videocreacións de DSK (Juan Lesta e Belén Montero). Previamente, a Cidade da Cultura acolleu o *Obradoiro de poesía e rap* a cargo de Für alle Falle (Iñaki López e Vanesa Castro) para rapaces a partir de 8 anos no que, partindo dos versos de Manuel María, realizaron as súas propias creacións. A xornada concluíu cun aperitivo literario.

Nexos convida a... Nélida Piñón

DATA: 4 de outubro de 2016

ESPAZO: Sala Eisenman

ASISTENTES: 40

Nexos convida a... ofrece un café de media tarde para dialogar con figuras de reconecido prestixio das letras, das artes e do pensamento internacional de xira polo noso país. O martes 4 de outubro estableceuse un diálogo íntimo e directo coa escritora brasileira Nélida Piñón, Premio Príncipe de Asturias 2005. Da man da profesora Dolores Vilavedra, Nélida Piñón fixo un repaso pola súa traxectoria literaria e vital.

05 Intercambio

INTER
CAMBIO

Xornada académica José Suárez: A ollada da dignidade

DATA: 16 de febreiro de 2016

ESPAZO: Sala Seminario Museo Centro Gaiás

ASISTENTES: 67 persoas

Unha xornada arredor da figura do fotógrafo galego José Suárez, ao abeiro da mostra retrospectiva da súa vida e obra do Museo Centro Gaiás. A xornada contou coa presenza de Juan Manuel Bonet, un dos nomes máis sólidos da crítica artística en España, que xunto a Xosé Luis Suárez Canal e Manuel Sendón, referencias na investigación da fotografía galega e comisarios da mostra, analizaron a obra de José Suárez e revisaron unha biografía na que se atopan moitas claves do seu traballo. Previamente, Alfonso Penela, representante da arquitectura galega máis contemporánea, fixo un percorrido guiado pola exposición, unha montaxe que conseguiu potenciar a expresividade do branco e negro das fotografías.

Encontro de bloggers. Con-Fío en Galicia

DATA: 12 de marzo de 2016

ESPAZO: Museo Centro Gaiás

ASISTENTES: 120 persoas

Con-Fío en Galicia abriu as súas portas cun encontro de máis de 100 bloggers de moda galegas que, ademais de asistiren a unha charla da deseñadora María Barros, coñeceron de primeira man a exposición do Museo Centro Gaiás. Uns 600 posts e máis dun millón de impresións avalan o

éxito do evento que, ademais, deu pé á realización do *I Fashion Film de moda galega* en colaboración con Galicia de Moda.

Torneo Nacional de Debate

DATAS: do 8 ao 10 de abril de 2016

ESPAZO: Biblioteca e Arquivo de Galicia

ASISTENTES: 97 persoas

A Cidade da Cultura de Galicia acolleu un ano máis o Torneo Nacional de Debate, no que equipos de toda España competiron por demostrar quen é o mellor na arte da oratoria. Durante as xornadas do venres e o sábado, os equipos enfrontáronse nas fases preliminares arredor dun tema elixido pola organización. A gran final tivo lugar o domingo na Biblioteca e Arquivo de Galicia da Cidade da Cultura. O Gaiás ofreceuse, así, como escenario no que impulsar a cultura da oratoria e da retórica, a través dunha batalla dialéctica que contou tamén co apoio da Escola de Negocios Afundación.

Arte é moda

DATAS: 17 e 23 de abril, 8 e 15 de maio de 2016

ESPAZO: Aula Didáctica Museo Centro Gaiás

ASISTENTES: 54 persoas

A Cidade da Cultura puxo en marcha, da man de Neves Seara e Andrea Barreira de Aire Centro de Arte, e no marco da exposición *Con-Fío en Galicia*, a iniciativa *Arte é moda*, unha serie de obradoiros nos que recoñecidas artistas e novas creadoras como Chelo Matesanz, Melania Freire, Lula Goce e Carolina Cruz Guimarey convidaron a reinterpretar os conceptos de deseño, moda e téxtil para tecer, así, novos espazos no Museo Centro Gaiás. As pezas resultantes dos diferentes obradoiros deron lugar a unha mostra efémera que completou o discurso da exposición *Con-Fío en Galicia*.

Enocións by Ribeiro: Viño e moda

DATA: 1 de xuño de 2016

ESPAZO: Planta -1, Museo Centro Gaiás

ASISTENTES: 125 persoas

Da man do Consello Regulador de Denominación de Orixe Ribeiro, e coa presenza de Cristina Alcalá, xerente da D.O. Ribeiro, os asistentes a esta nova cita coa cultura vitícola tiveron a oportunidade de descubrir a Colección Coupage da deseñadora coruñesa María Barros que, inspirada

no mundo do viño, foi maridada con catro caldos da D.O. Ribeiro: Adeus, de Bodegas GRM; Alberte, de Bodegas Nairoa; Alter, de Viña da Cal; e Ex-presión de Pazo do Mar, de Adegas Pazo do Mar. Os asistentes, ademais, gozaron dunha visita guiada á exposición *Con-Fío en Galicia*.

Xornadas académicas: *Con-Fío en Galicia*

DATAS: 6, 7, 8 e 9 de xuño de 2016

ESPAZO: Sala Seminarios Museo Centro Gaiás

NÚMERO DE ACTIVIDADES: 3

ASISTENTES: 255 persoas

Con motivo da exposición *Con-Fío en Galicia*, a Cidade da Cultura organizou unhas xornadas coas que reflexionar sobre o mundo da moda desde múltiples vertentes: expositiva, artística, económica e social.

Da man de expertos nas diferentes disciplinas, as xornadas académicas abordaron tamén os aspectos máis materiais da moda —a produción téxtil, o deseño, a produción e a comercialización— e o seu papel fundamental como creadora de imaxe e de identidades persoais e colectivas. Deseñadoras como Sara Coleman, responsables de coleccións de museos como Guillermo Solana e creadores de imaxe como o fotógrafo Manuel Outumuro contribuíron a esta reflexión colectiva sobre o mundo da moda.

BlindWiki. Mapeando o invisible

DATAS: do 12 ao 16 de xullo de 2016

ESPAZO: Sala Seminarios Museo Centro Gaiás

ASISTENTES: 14 persoas

A Cidade da Cultura de Galicia puxo en marcha co creador visual Antoni Abad este taller dirixido a persoas con diversidade visual. A iniciativa buscou animar as persoas cegas ou con problemas de visión a compartir a través da arte as experiencias e dificultades que atopan na súa vida cotiá.

BlindWiki é un proxecto que pretende crear unha cartografía pública sensorial, un repositorio de historias creadas colectivamente, deseñadas para ofrecer unha perspectiva da paisaxe urbana tal e como a experimentan a diario os invidentes e as persoas con visibilidade reducida. Así, durante o obradoiro, organizáronse excursións de mapeado en grupo pola Cidade da Cultura e as rúas de Compostela, nas que os participantes rexistraron gravacións de audio xeolocalizadas. O mapa sonoro resultante da experiencia é accesible tanto desde os teléfonos móbiles mediante a aplicación blind.wiki, como desde a web do obradoiro.

BlindWiki chegou á Cidade da Cultura froito da colaboración de dúas empresas culturais situadas no Centro de Emprendemento do Gaiás: 7HCoop e Offmuseum.

Taller de análise de obra

DATA: 16 de xullo de 2016

ESPAZO: Sala Seminarios Museo Centro Gaiás

ASISTENTES: 15 persoas

7H Cooperativa Cultural e Offmuseum convocaron a primeira edición do *Taller de análise de obra* para todos os artistas e axentes culturais que quixeron participar deste espazo de confrontación e aprendizaxe do propio traballo a través da ollada crítica e construtiva doutros creadores. Todos os participantes seleccionados tiveron que presentarlle ao resto do grupo un histórico da súa obra, un balance do camiño percorrido e un punto de situación de onde estaban. Participantes, coordinadoras, artistas e comisarios e axentes culturais convidados contribuíron a comparar e destacar aqueles aspectos que puidesen enriquecer o traballo do artista nun espazo de aprendizaxe colaborativo.

Ao longo do ano, unha mañá de sábado ao mes, o grupo reuniuse para participar na presentación e análise do traballo de dous dos artistas participantes. Cada persoa convocada dispoñía de 40 minutos, para na hora seguinte atender as análises, preguntas e debate do resto de participantes. Na sesión celebrada na Cidade da Cultura, o taller foi impartido polo artista Antoni Abad.

VI Encontro de artistas novos

DATAS: do 29 de agosto ao 1 de setembro de 2016

ESPAZO: Sala Seminarios Museo Centro Gaiás

ASISTENTES: 50 persoas

A Cidade da Cultura de Galicia acolleu a sexta edición do *Encontro de artistas novos*, no que un total de 40 creadores conviviron durante unha semana arredor da arte contemporánea. Os participantes contaron coa experiencia de artistas consolidados como Alicia Martín, Lino Lago e Ruth Montiel e compartiron espazo tamén con observadores que querían estar ao corrente das novidades dos artistas emerxentes e dos seus proxectos artísticos. Javier Díaz-Guardiola, Guillermo Espinosa, Ángel Calvo Ulloa e Nerea Ubieto foron os críticos e comisarios que, neste evento, actuaron de *art followers*.

Por vez primeira, o *Encontro de artistas novos* finalizou coa inauguración do proxecto gañador da anterior edición, *Homo ludens*, de Miguel Benjumea e Román Corbato. A través desta intervención, os dous participantes no V EAN converteron as Torres Hejduk nunha nova paisaxe dedicada ao lecer a través dunha *site specific* na que xogan con dous elementos clave: plástico e aire. Deste xeito, a través dunha arquitectura efémera baseada en dúas instalacións inchables, converten este espazo arquitectónico nun punto de encontro e socialización.

Womex

DATAS: do 19 ao 23 de outubro de 2016

ESPAZO: Museo Centro Gaiás

ASISTENTES: 10.000 persoas

Womex é a máis importante feira profesional de músicas do mundo, segundo a Unesco, con músicas de raíz, folk, étnica, tradicional, alternativa e da diáspora. Desde 1994, Womex viaxou por toda Europa, pasando por Berlín, Bruxelas, Marsella, Estocolmo, Rotterdam, Essen, Newcastle, Sevilla, Copenhague, Tesalónica, Cardiff, Santiago de Compostela e Budapest.

A zona histórica de Santiago de Compostela e a Cidade da Cultura de Galicia acolleron esta vixésima segunda edición de Womex. Máis de 100 países, 300 músicos —entre eles os galegos Radio Cos, Xabier Díaz e Narf— e preto de 200 xornalistas achegáronse a Galicia para participar neste evento internacional.

Así mesmo, a feira profesional Womex Day, que tivo lugar no recinto do Museo Centro Gaiás, contou coa presenza de 291 stands nos que se instalaron 717 compañías de 51 países; ademais da celebración de múltiples actividades, entre as que cabe salientar as 22 conferencias e os 95 relatores de 35 países.

Proxección exterior da Cidade da Cultura de Galicia

A Cidade da Cultura de Galicia desenvolveu en 2016 unha ampla programación para a súa proxección internacional como espazo de referencia de desenvolvemento cultural. No marco da Feira Internacional do Libro de Buenos Aires, na que Santiago de Compostela foi cidade convidada, a Cidade da Cultura de Galicia presentou o seu proxecto de acción cultural e a programación internacional do *Encuentro de artistas novos*, celebrado este mesmo ano en Arxentina e Castela e León. En Arxentina, realizouse coa colaboración entre a Fundación Cidade da Cultura de Galicia, o Goberno de Arxentina, Cooperación Española e a Municipalidade de Córdoba. O programa, que contou con 36 participantes, incluíu a dúas creadoras galegas: Ruth Montiel e Carla Andrade. Por outra parte, a produción do Museo Centro Gaiás sobre o fotógrafo José Suárez iniciou tamén a súa itinerancia a Arxentina e Uruguai, logo do seu paso por Madrid. En Buenos Aires, máis de 3.000 persoas visitaron a mostra exposta na Sala 21 do Centro Cultural Borges. Pola súa banda, en Montevideo, a exposición foi visitada por máis de 8.000 persoas durante o 2016.

06 Aula Gaiás

Visitas didácticas á exposición *José Suárez. Uns ollos vivos que pensan*

DATAS: do 12 de xaneiro ao 23 de marzo de 2016

ESPAZO: Museo Centro Gaiás

ASISTENTES: 1.642 persoas

As visitas didácticas da exposición *José Suárez. Uns ollos vivos que pensan* permitiron facer un percorrido pola historia da fotografía, pero tamén pola cultura galega, as súas xentes, a intelectualidade de comezos de século e a diáspora, adaptando os contidos a todas as idades e ciclos educativos. Xunto coas visitas guiadas, as didácticas tiveron como principal atractivo a experimentación nun laboratorio fotográfico instalado no Museo Centro Gaiás, especialmente deseñado para os escolares.

Visitas didácticas á exposición *Con-Fío en Galicia. Vestir Galicia. Vestir o mundo*

DATAS: do 14 de marzo ao 9 de setembro de 2016

ESPAZO: Museo Centro Gaiás

ASISTENTES: 4.935 persoas

Coñecer a historia de Galicia a través da moda. Esta é a proposta que realizou a Cidade da Cultura a través das visitas didácticas para escolares, unha combinación de percorrido guiado e actividades lúdicas arredor da exposición, pensada para os diferentes tramos educativos, desde infantil a bacharelato. A través da vestimenta (prehistórica, castrexa, medieval, renacentista ou do Romanticismo, ou de indumentaria civil, de diario, de festexo e tradicional) os escolares descubriron os diferentes períodos his-

tóricos e coñeceron as súas principais características. Ademais, os asistentes tiveron a oportunidade de realizar diferentes proxectos lúdicos, con actividades manuais e manexo das novas tecnoloxías, para descubrir como nos inflúe e nos condiciona a moda.

Visitas didácticas con motivo do Día Internacional da Auga

DATAS: 15 e 16 de marzo de 2016

ESPAZO: Aula Didáctica

ASISTENTES: 180 persoas

A través dunhas xornadas didácticas infantís e dun foro de debate, pequenos e maiores puideron descubrir os fundamentos da auga, os seus beneficios e a súa problemática. Neste marco, os escolares convertéronse en científicos por unhas horas realizando experimentos cos que descubriron as propiedades da auga, guiados polos tolos profesores de Ciencia Divertida. Así, os rapaces puxeron a proba o seu pulso, converteron dous líquidos nun sólido e simularon a descontaminación da auga. Xunto co circuito experimental, os escolares tamén participaron no obradoiro H2O-*Onde vai, de onde vén?*

A Semana da Auga na Cidade da Cultura completouse coa celebración do *Foro Ciclo Integral da Auga: coñecemento e implicación da sociedade*, organizado por *El Correo Gallego* coa colaboración de *Víaqua*.

Visitas didácticas con motivo do Día do Medio Ambiente

DATAS: 6 e 7 de xuño de 2016

ESPAZO: Parque da Balea e Bosque de Galicia

ASISTENTES: 194

A Cidade da Cultura convidou os escolares galegos a celebrar o Día do Medio Ambiente no Bosque de Galicia mediante a construción de caixas niño para paxaros e refuxios para morcegos e réptiles. Co obxectivo de concienciar os máis pequenos da importancia de conservar a biodiversidade e de facelos partícipes no proceso de naturalización do ecosistema do Gaiás, organizáronse obradoiros, coa colaboración de *Víaqua*, que permitiron dar acubillo a parte da fauna que o habita.

Visitas didácticas á exposición *Camilo José Cela 1916-2016. O centenario dun Nobel. Un libro e toda a soidade*

DATAS: do 21 de novembro ao 19 de febreiro

ESPAZO: Museo Centro Gaiás

ASISTENTES: 361 persoas

Con este programa didáctico, a comunidade educativa puido achegarse a coñecer a peculiar figura do premio Nobel galego e as ricas arestas da súa creación literaria. Con contidos adaptados para todos os ciclos educativos, combinouse un percorrido guiado pola mostra con actividades lúdicas, obradoiros literarios e unha visita moi especial aos depósitos da Biblioteca de Galicia, onde se custodia o patrimonio literario galego.

07 Visitar

VISITAR

Visitas guiadas ao Gaiás

DATAS: de xaneiro a decembro de 2016

ESPAZO: saídas desde o Museo Centro Gaiás

ASISTENTES: 13.818 persoas

A Cidade da Cultura abriulles as portas a todas as persoas que desexasen coñecer o complexo deseñado por Peter Eisenman. Os visitantes puideron acceder libremente aos espazos e percorrer os exteriores da Cidade da Cultura: desde as Torres Hejduk ata a praza central. Ademais, o complexo do Gaiás ofreceu diferentes programas de visitas guiadas para coñecer máis de preto os segredos deste proxecto arquitectónico único.

Modalidades de visitas: visitas arquitectónicas regulares (asistiron 788 persoas), visitas regulares exposición (1.977 persoas), visitas concertadas (2.800 persoas); visitas familiares (38 persoas); visitas ao Bosque de Galicia (613 persoas) e visitas didácticas (7.602 persoas).

Visitas guiadas á exposición *José Suárez. Uns ollos vivos que pensan*

DATAS: do 14 de novembro de 2015 ao 27 de marzo de 2016

ESPAZO: Museo Centro Gaiás

ASISTENTES: 327 persoas en 2016

A través destas visitas guiadas ofreceuse a posibilidade de coñecer da man dun guía profesional os contidos da exposición *José Suárez. Uns ollos vivos que pensan*, na que os visitantes puideron contemplar series tan coñecidas e importantes como Mariñeiros, realizada a mediados dos anos trinta e que chegou a ser exposta en París ou Madrid; pero tamén imaxes tomadas durante as súas viaxes a Xapón —unha primeira no ano 1953 e unha posterior, aínda que menos destacada, nos anos sesenta—, ou as últimas series que realizou na súa vida, como *La Mancha*.

Visitas guiadas á exposición *Con-Fío en Galicia*

DATAS: do 11 de marzo ao 11 de setembro de 2016

ESPAZO: Museo Centro Gaiás

ASISTENTES: 1.746 persoas

Os participantes nas visitas guiadas puideron gozar da exposición *Con-Fío en Galicia* da man dun guía profesional, que ao longo de 300 pezas ofreceu un percorrido por un sector estratéxico, a moda, que representa o 6,5% da riqueza da comunidade. Un cento de looks singulares da moda feita en Galicia, reinterpretacións contemporáneas de indumentarias históricas, valiosas coleccións privadas e unha selección de material fotográfico e audiovisual conduciron os visitantes polos fitos máis destacados da historia téxtil galega.

Visitas guiadas á exposición *Camilo José Cela 1916-2016. O centenario dun Nobel. Un libro e toda a soiade*

DATAS: do 19 de novembro de 2016 ao 19 de febreiro de 2017

ESPAZO: Museo Centro Gaiás

ASISTENTES: 231 persoas

Unha guía polas máis de 600 pezas desta exposición, que conforman un retrato poliédrico sobre Cela, para mostrar a súa actividade como novelista, articulista, dramaturgo e poeta, pero tamén como editor, pintor, coleccionista e actor. A Cidade da Cultura presentou unha escolma do amplo legado deixado polo Nobel, que permitiu explorar o seu universo psicolóxico e a súa actividade como editor e activista cultural, así como a súa estreita relación con Galicia. O percorrido completouse con curiosidades, como os diferentes elementos que o acompañaron na viaxe á Alcarria, fragmentos de películas nas que traballou como actor ou obxectos das súas numerosas coleccións.

Visitas astronómicas

DATAS: de xullo a setembro de 2016

ESPAZO: Praza Exterior e Auditorio da Biblioteca e Arquivo de Galicia

NÚMERO DE ACTIVIDADES: 9

ASISTENTES: 944

O complexo do Gaiás acolleu un ano máis as sesións de observacións astronómicas. A través de telescopios e prismáticos, e seguindo as explicacións técnicas dos monitores do Observatorio Astronómico Ramón María Aller, os participantes observaron a lúa, planetas, estrelas dobres, nebulosas... Ademais, coa axuda dun planisferio, aprenderon a identificar as constelacións a simple vista, e tiveron a oportunidade de participar en sesións especiais como *A noite das perseidas*, na noite do 12 de agosto.

Visitas nocturnas

DATAS: xullo e agosto de 2016

ESPAZO: Museo Centro Gaiás

NÚMERO DE ACTIVIDADES: 9

ASISTENTES: 228 persoas

O Museo Centro Gaiás propuxo, para as noites de verán, descubrir unha nova cara da mostra *Con-Fío en Galicia* na que moda, arte, gastronomía e música foron da man.

Nun percorrido guiado especial, os participantes realizaron unha viaxe pola historia da moda e do téxtil da man de Miguel Cajigal, á que seguiu un momento musical a cargo de Nano Vinilo, unha cata da D.O. Ribeiro e un petisco cortesía das marcas incluídas no selo Galicia Calidade, convertendo o espazo artístico nun lugar para a reflexión, a contemplación e o gozo.

Roteiros do outono

DATAS: 26 de novembro, 3 e 10 de decembro de 2016

ESPAZO: Bosque de Galicia, Xardín Literario e Parque do Lago

ASISTENTES: 90 persoas

Natureza, deporte e coñecemento. Este outono, a Cidade da Cultura convidou a toda a cidadanía a coñecer o seu rico patrimonio natural a través dunhas rutas guiadas polas novas zonas verdes do complexo. Un roteiro circular duns 5,5 km e dúas horas de duración no que, ademais de camiñar polo monte, os participantes puideron coñecer a flora que poboa o Monte Gaiás ao tempo que descubriron características, anécdotas e lendas asociadas a cada especie.

Bosque de Galicia

VISITANTES: 636 persoas

O Bosque de Galicia levántase nas ladeiras do monte Gaiás con 7.000 árbores de especies autóctonas (carballos, castiñeiros, salgueiros, bidueiros, ameneiros, espiños, sorbeiras, loureiros...), un pulmón verde de 24 hectáreas que incrementa a biodiversidade da zona e mellora o metabolismo ambiental de Santiago, ao tempo que contribúe a integrar a Cidade da Cultura en Compostela, favorecendo que os visitantes se acheguen camiñando.

Unha rede de sendas peonís de tres quilómetros favorece o seu uso como lugar para o paseo, o contacto coa natureza e para todos os afeccionados ás actividades deportivas ao aire libre. A trama das sendas permite subir ao Gaiás elixindo itinerarios máis ou menos suaves, o que ofrece alternativas para todos os visitantes. Un sistema de iluminación fotovoltaico de baixo consumo permite tamén o uso destas sendas nas horas sen luz natural. Ademais, no cumio do monte, instalouse unha estación fotovoltaica que contribúe á recuperación deste tipo de enerxía, cunha iluminación suave e funcional, que evita o exceso de contaminación luminosa.

O bosque conta con zonas de descanso e un miradoiro no alto no que descubrir unha das vistas máis descoñecidas de Santiago de Compostela.

Camiño ao Gaiás

DATAS: de xullo a setembro de 2016

NÚMERO DE ACTIVIDADES: 10

PROGRAMA: 16.45 h Saída da oficina de turismo municipal —Incolsa— (Rúa do Vilar, 63). 18.15 h Chegada ao Gaiás polo Bosque de Galicia. 18.30 h Visita guiada á exposición *Con-Fío en Galicia*

ASISTENTES: 219 persoas

Arte, historia, natureza e un estilo de vida saudable. Estas foron as catro claves do Camiño ao Gaiás 2016, co que a Cidade da Cultura e a Fundación USC Deportiva convidaron a todos os composteláns e visitantes a descubrir unha nova cidade. Nesta nova ruta a pé ata o complexo deseñado por Peter Eisenman, os participantes puideron descubrir o rico patrimonio monumental de Santiago de Compostela como o Museo do Pobo Galego, a igrexa de San Domingos de Bonaval ou a igrexa de San Pedro; e os espazos verdes do Parque de Belvís, as Brañas do Sar e, como novidade, o Bosque de Galicia. Tras acceder ao Gaiás e contemplaren esta nova área verde que ofrece a cidade, os participantes finalizaron o percorrido cunha visita guiada de balde á exposición *Con-Fío en Galicia*.

08 Centro de Emprendemento Creativo de Galicia

O Centro de Emprendemento Creativo de Galicia (CEM), da Cidade da Cultura, desenvolve un labor ao servizo dos emprendedores para converter o seu soño nunha forma de vida. Ofrece un programa de titoría e acompañamento na posta en marcha de modelos de negocio de éxito, identificación de novas oportunidades e maduración de ideas empresariais, asesoría financeira, networking e showrooms.

Xornada *Markea e ING Direct*

DATA: 29 de xaneiro de 2016

ESPAZO: Centro de Emprendemento Creativo

COLABORA: Escuela de Organización Industrial (EOI) e Igape

ASISTENTES: 45 persoas

Xornada de formación a cargo de María Alonso Alcaide, directora xeral de Márketing e Marca en ING Direct España, sobre as claves para converter calquera marca nunha *lovemark*, dirixida aos emprendedores do CEM e aos socios da Asociación Galega do Marketing.

Drink & Draw. Día da Ilustración

DATA: 29 de xaneiro de 2016

ESPAZO: Sala Eisenman

ASISTENTES: 15 persoas

Desde 2014 celébrase en Galicia o Día da Ilustración, coincidindo co nacemento de Castelao o 30 de xaneiro de 1886. Desde 7H Coop quixeron celebrar esta especial efeméride por segundo ano consecutivo, a través dun especial *Drink & Draw* no Centro de Emprendemento Creativo da Cidade da Cultura de Galicia, dentro do Coworking Gaiás. Os *Drink & Draw* son eventos creativos de carácter informal e festivo que se artellan arredor de pequenos retos de debuxo cun tempo limitado. O convidado de 2016 foi Marcos Viso, autor dos libros *Unha casiña branca*, *Vai-te xa!* e *Parar o mundo*, quen falou do seu proceso creativo e método de traballo.

Retratos ilustrados

DATA: 29 de xaneiro de 2016

ESPAZO: Centro de Emprendemento Creativo

ASISTENTES: 15 persoas

Xornada de networking desenvolvida a través da actividade fotográfica e laboratorio de imaxe.

II Foro de márketing e vendas

DATA: 25 de febreiro de 2016

ESPAZO: Sala Eisenman

COLABORA: Markea, Asociación Galega de Márketing e APD (Asociación para el Progreso en la Dirección)

ASISTENTES: 150 persoas

Esta xornada sobre a transformación da figura do cliente e os novos escenarios de venda no mundo empresarial tivo como obxectivos identificar as novas tendencias dos mercados e consumidores, analizar os beneficios da innovación en produto, en canles e en condicións comerciais e tamén expoñer os novos modelos de mercadotecnia que están a funcionar.

Programa GO2work. EOI

DATAS: cinco meses durante o ano 2016

ESPAZO: Centro de Emprendemento Creativo

COLABORA: Escuela de Organización Industrial (EOI) e Igape
ASISTENTES: 22 proxectos emprendedores

Programa de aceleración de empresas de industrias culturais e creativas que convoca a emprendedores, no campo das industriais culturais e tecnolóxicas especialmente, cun proxecto empresarial en fase temperá de desenvolvemento ou cunha empresa creada recentemente. Durante a súa estadía de cinco meses, os seleccionados asistiron a talleres nos que validar o seu modelo de negocio; a sesións de formación en grupo nas que se traballaron materias específicas para o impulso e engalaxe dos seus proxectos; a sesións de mentorización por parte de expertos, centradas en acompañar os participantes no deseño do seu modelo de negocio e na súa posta en marcha; e a distintos eventos relacionados coa creación e consolidación empresarial.

Galiemprende

DATA: 6 de abril de 2016
ESPAAZO: Centro de Emprendemento Creativo
ASISTENTES: 150 persoas

A Cidade da Cultura acolleu o programa Galiemprende, que busca visibilizar e poñer en valor os logros emprendedores galegos ao tempo que busca servir tamén de espazo de encontro xerador de sinerxías entre os emprendedores con proxectos empresariais xurdidos ao abeiro da Rede Galega de Viveiros de Empresas en Centros Educativos e do Centro de Emprendemento de Galicia (CEM), impulsados pola Consellería de Cultura e Educación. Esta posta en común tamén inclúe os equipos directivos, coordinadores de emprendemento e titores e as persoas implicadas na xestión do Centro de Emprendemento de Galicia (CEM) da Cidade da Cultura.

Basket & Cheese

DATA: 20 de abril de 2016

ESPAZO: Centro de Emprendemento Creativo

ASISTENTES: 68 persoas

O Club de Empresas Obradoiro uniuse ao Centro de Emprendemento do Gaiás para organizar a cuarta edición de *Basket & Cheese*, xornada sobre patrocinios e baloncesto, que contou coa participación da Queixería Barral.

A mesa redonda, titulada *O deporte como vehículo empresarial*, contou co editor xefe de Hoopshype.com, Jorge Sierra; co director en Europa Oeste de BDA Sports, Quique Villalobos, e co responsable de patrocinios de Estrella Galicia, José Villanueva. Tamén estiveron Lupe Murillo, xerente de Conservas Pescamar, conselleira do Rio Natura Monbus Obradoiro e presidenta do Pontevedra Club de Fútbol, e Jordi Canellas, director de mercadotecnia e patrocinios da ACB. Ao acto foron convidados todos os membros do Club de Empresas Obradoiro e do Centro de Emprendemento do Gaiás, que gozaron dos produtos de Queixería Barral, ademais de cervexas de Estrella Galicia.

Xoves emprendedores. Levántate e anda

DATAS: 14 de abril, 19 de maio e 9 de xuño de 2016

ESPAZO: Centro de Emprendemento Creativo

ASISTENTES: 171 persoas

O Centro do Emprendemento do Gaiás puxo en marcha o programa *Xoves emprendedores. Levántate e anda*, unhas charlas nas que aprender do fracaso, para comprobar que dunha mala experiencia é posible chegar a un proxecto de éxito. Este evento arrancou con tres xornadas e contou coa presenza de recoñecidas figuras da cultura galega como a poeta Yolanda Castaño, a actriz Patricia de Lorenzo, o produtor, músico e poeta Antón Reixa, o xornalista Xosé Manuel Pereiro, o arqueólogo José Manuel Costa García ou a poeta Antía Otero. Guiados por Manolo Boquete e a través do humor, a sorna e a ironía, a Sala Eisenman acolleu as súas historias de aprendizaxe, de como asumiron o fracaso como un proceso e como non se apoucaron ante as dificultades e buscaron un camiño para seguir adiante.

Masterclass Innovación

DATA: 25 de maio de 2016

ESPAZO: Centro de Emprendemento Creativo

COLABORA: AJE, Asociación de Jóvenes Empresarios de A Coruña

ASISTENTES: 65 persoas

Nesta masterclass sobre innovación, impartida por José Manuel Castro, introducíronse os principais avances que se van desenvolver e cales van ser as vías para conseguilo, e presentouse o libro *A innovación xa está aquí*.

Empresa e deporte en busca do rendemento: *Así o fago na oficina, así o fago na cancha*

DATA: 25 de maio de 2016

ESPAZO: Sala Eisenman

ASISTENTES: 60 persoas

O adestrador xefe do Club Obradoiro, Moncho Fernández, e o experto en recursos humanos e xerente do grupo Arestora, Juancho Armental, ofreceron unha charla xunto co xornalista da CRTVG Carlos García Verdugo, na que compartiron co público asistente as súas ideas sobre as diferentes vías para buscar rendemento e eficacia nos equipos, desde a súa experiencia persoal e extrapolando as súas técnicas a outros ámbitos.

De cañas Compostela

DATA: 26 de maio de 2016

ESPAZO: Cantina da Cidade de Cultura

COLABORA: AJE, Asociación de Jóvenes Empresarios

ASISTENTES: 16 persoas

Xornada de networking na que participaron socios, membros do Centro de Emprendemento e público xeral, co obxectivo de socializar e interactuar entre os distintos emprendedores, ampliando a súa rede de contactos.

Revisamos o teu plan de márketing

DATA: 1 de xuño de 2016

ESPAZO: Centro de Emprendemento Creativo

COLABORA: AJE, Asociación de Jóvenes Empresarios

ASISTENTES: 19 persoas

Nesta actividade formativa da delegación compostelá de AJE Coruña deron ás empresas a oportunidade de revisar o plan de márketing con Xosé Luis Reza, presidente de Markea, a Asociación Galega de Márketing. Tamén se ofreceron as claves para realizar una boa estratexia de márketing, para aquelas empresas que aínda non contaban con ela.

Talento emprendedor: *O ciclo vital das persoas emprendedoras*

DATA: 15 de xuño de 2016 (entrega dos premios)

ESPAZO: Sala Eisenman

ASISTENTES: 50 persoas

Charla impartida polo experto Albert Riba sobre a adaptación ao cambio, a actitude emprendedora e a superación de adversidades. O relator expuxo os presentes a súa metodoloxía de tres pasos —implicación, desenvolvemento e proxección— para coñecer mellor o ciclo de vida dos negocios e a toma de decisións en función del.

TEDxGalicia

DATA: 16 de xullo de 2016

ESPAZO: Museo Centro Gaiás

ASISTENTES: 400 persoas

A Cidade da Cultura acolleu por segundo ano consecutivo o TEDxGalicia, evento dedicado á difusión de ideas innovadoras. Os participantes puideron escoitar destacados relatorios en vivo, combinados co visionamento de vídeos das coñecidas *TedTalks* ou charlas inspiradoras, co obxectivo de favorecer a reflexión e o debate.

Baixo o lema *De que está feito o futuro?*, esta edición do TEDxGalicia explorou as cousas cotiás que configuran o que imos ser como individuos e como sociedade. Por primeira vez, o TEDxGalicia arrancou cunha sesión de mañá que concluíu cunha sesión vermú para favorecer o intercambio de ideas entre relatores e participantes. Tras un pequeno petisco, o TEDxGalicia continuou pola tarde na segunda sesión da xornada, con novas charlas e vídeos, que se complementaron con espazos para o intercambio e interacción entre todos os participantes.

Networking Mostra - Explora - Comparte

DATA: 21 de xullo de 2016

ESPAZO: Sala Eisenman

ASISTENTES: 40 persoas

Mostra de networking para os profesionais das artes e a cultura en Galicia organizada en colaboración con 7H Cooperativa Cultural. Unha sesión que se valeu da actividade creativa para compartir o diálogo e sinerxías.

Encontros WOS Festival

DATAS: 7 e 8 de setembro de 2016

ESPAZO: Auditorio Biblioteca de Galicia

ASISTENTES: 215 persoas

Dúas xornadas de encontros arredor do emprendemento e a innovación cultural enmarcadas no WOS Festival, un evento de cultura urbana e vangardista que se celebra en espazos emblemáticos de Santiago de Compostela e que ten a programación musical como eixe principal da súa oferta, complementada con espectáculos de artes escénicas, exposicións e espazos abertos ao debate.

O programa destes encontros incluíu diversas charlas e coloquios sobre a influencia das novas tecnoloxías nas industrias culturais.

Spin2016

DATAS: do 29 de setembro ao 1 de outubro de 2016

ESPAZO: Museo Centro Gaiás, CINC

ASISTENTES: 3.000 persoas

Baixo o lema *Creando cultura emprendedora*, o maior evento de emprendemento universitario de Iberoamérica reuniu emprendedores, estudantes, investigadores, empresarios, investidores e académicos de 20 países, e ofreceu apoio directo a 150 proxectos e startups nadas da universidade.

O programa, que dedicou especial atención ás industrias culturais e creativas, incluíu charlas, conferencias, marketplace, obradoiros e seminarios, coa participación de empresarios de referencia internacional e expertos do mundo dos negocios, a academia, a ciencia ou a gastronomía. Ademais, no marco do Spin2016, a RedEmprendia lanzou unha nova edición de Model2Market, programa dirixido a emprendedores que aínda non deron o salto ao mercado, e cuxo obxectivo é fortalecer modelos de negocio nados na universidade que destaquen polo seu elevado grao de innovación e potencial de impacto social e económico.

O Spin2016 estivo organizado por RedEmprendia co apoio das consellerías de Educación e de Industria da Xunta de Galicia, a Universidade de Santiago de Compostela, a Universidade de Vigo, a Universidade da Coruña, a Universidade do Porto, a Fundación Cidade da Cultura de Galicia e Banco Santander, a través de Santander Universidades.

Como presentar proxectos en 50 tweets

DATA: 6 de outubro de 2016

ESPAAO: Centro de Emprendemento Creativo

ASISTENTES: 11 persoas

AJE Coruña celebrou no Centro de Emprendemento do Gaiás *Como presentar proxectos en 50 tweets*, onde se deron as claves para preparar o contido, o deseño e a exposición dunha presentación efectiva. A sesión estivo conducida polo experto Diego Carracedo.

Encontro REDEL

DATAS: 18 e 19 de outubro de 2016

ESPAAO: Centro de Emprendemento Creativo

ASISTENTES: 23 persoas

Un dos obxectivos da Rede de Entidades de Desenvolvemento Local (REDEL) é o traballo en rede. No encontro compartíronse experiencias de interese, e realizáronse visitas técnicas e divulgativas aproveitando a celebración do Womex en Santiago de Compostela. Púxose en marcha un grupo de traballo centrado nas industrias culturais e creativas co obxectivo de compartir entre as entidades socias o coñecemento arredor destas industrias.

IV Premios Emprende Gaiás - Sixto Seco

DATA: 27 de outubro de 2016 (entrega dos premios)

ESPAAO: Sala Eisenman

A Cidade da Cultura de Galicia convocou a cuarta edición destes premios, concurso de ideas e proxectos innovadores co que dar apoio aos emprendedores e dinamizar as industrias culturais de Galicia, artellados en tres modalidades: aplicacións informáticas ou proxectos culturais na internet, proxectos na área do deseño, creación artística e plástica, e iniciativas na área de xestión cultural. O premio consistiu na incorporación gratuíta durante 12 meses ao Centro de Emprendemento da Cidade da Cultura e financiamento por valor de 2.000 euros.

Nesta edición os proxectos gañadores foron *I'm a local*, unha aplicación móbil de Alexandra Touza e Sonia Márquez, que opera como escaparate para dar a coñecer pequenos produtores, e *Cake artist*, proposta na que Daniel Diéguez combina a tecnoloxía de impresión 3D co mundo da repostería.

Novas profesións na industria turística do século XXI

DATA: 17 de novembro de 2016

ESPAZO: Sala Eisenman

ASISTENTES: 50 persoas

O xornalista especializado en turismo Fernando Gallardo impartiu un seminario no que desvelou as claves do futuro laboral no sector turismo, abordando a importancia das compañías tecnolóxicas na clasificación mundial de capitalización bolsista, a diminución do número de empregados nas empresas, a importancia da creatividade e a liberdade nos novos oficios que están a xurdir e os posibles traballos que se realizarán nos vindeiros 20 anos e que non se coñecen na actualidade.

Xornada formativa Campus UFi

DATA: 22 de novembro de 2016

ESPAZO: Sala Eisenman

ASISTENTES: 60 persoas

UFi organizou na Cidade da Cultura esta xornada formativa para contribuír ao impulso do emprendemento na industria discográfica, así como para visibilizar e poñer en valor o traballo das mulleres nela para que sirvan de modelo ás futuras empresarias do sector. O acto constou dunha conferencia, unha mesa redonda e unha merenda de networking, e contou coa participación de Iria Talegón (Esmerarte), Bea Camiña (Moucho Records), Noemí Planas (xerente de UFi) e outras destacadas profesionais do sector musical.

Pecha Kucha Night

DATA: 15 de decembro de 2016

ESPAZO: Sala Eisenman

ASISTENTES: 10 persoas

Evento multidisciplinar que serviu como punto de encontro e intercambio de ideas para novos deseñadores e creativos. A dinámica do formato consiste nunha microconferencia na que se proxectan 20 diapositivas durante 20 segundos cada unha, nos que cada relator debe expoñer as súas ideas e proxectos.

Getting Contacts! TICS Empresas

DATA: 19 de decembro de 2016

ESPAZO: Centro de Emprendemento Creativo

ASISTENTES: 90 persoas

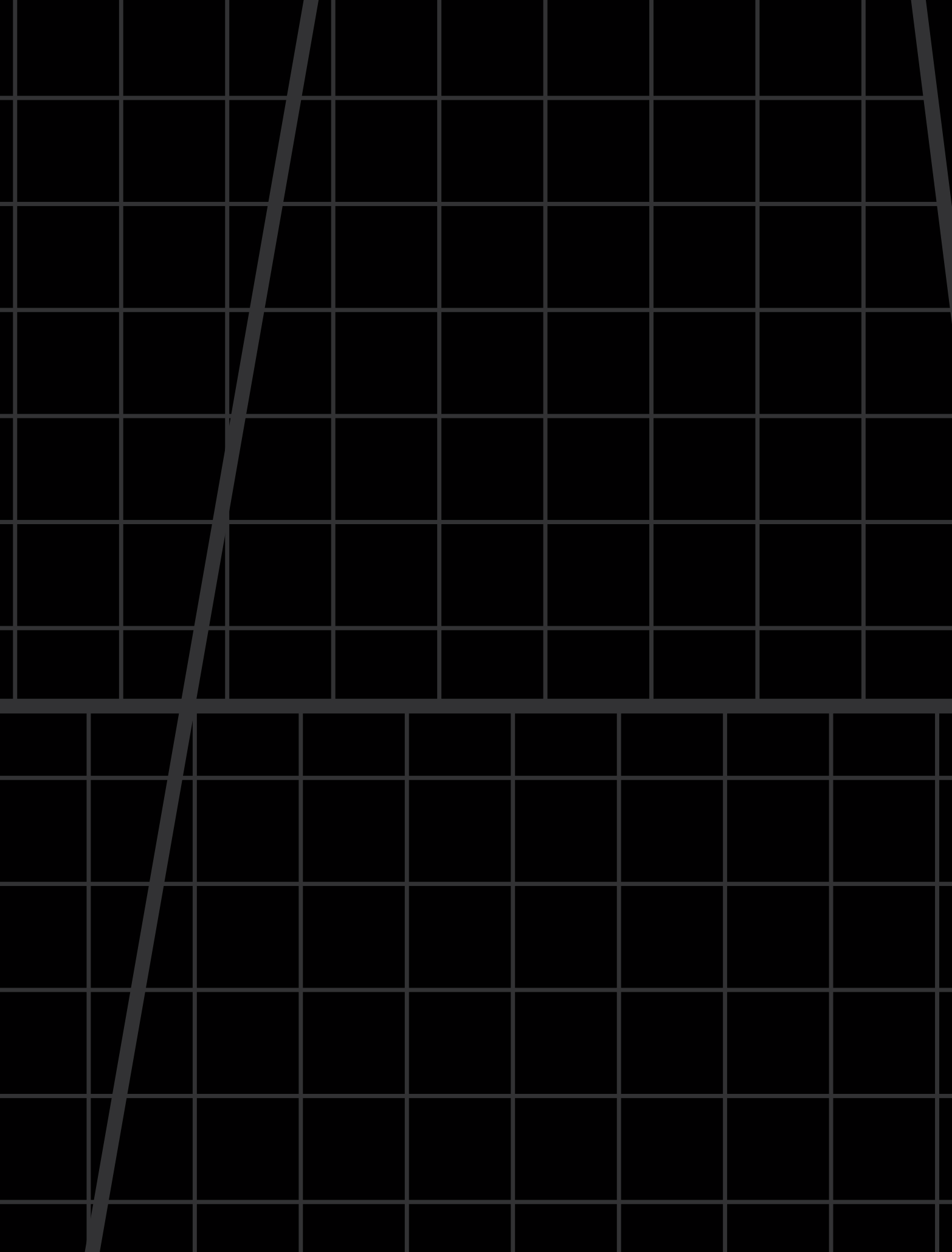
Xornada de networking sobre creatividade e tecnoloxías da información e comunicación que tivo como obxectivo facilitar contactos técnicos e comerciais para encontrar novos clientes, colaboradores e provedores.

MEMORIA DA CIDADE DA CULTURA DE GALICIA

ANO 2016

CO PATROCINIO DO FONDO GAIÁS DA EMPRESA GALEGA:

ABANCA

INDITEX

INVERAVANTE

gasNatural
fenosa

Fundación Barri

Sabade@Gallego^{OS}

coren

GADIS

Campo

NOSA
TERRA 21

BARRERAS

Estrella Galicia

R

MONIUS

FUNDACIÓN
CIDADE DA
CULTURA
DE GALICIA

XUNTA
DE GALICIA

www.cidadedacultura.gal